

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жиличов
2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

2 курс

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

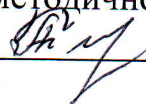
Інститут мистецтв

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	0198
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	» 20 16 р.

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напрям підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво».

Розробники: Задніпряний Геннадій Трохимович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «_2_» ___ грудня _____ 2015 року № _5_

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

_____ Ю. В. Романенкова
(підпис)

Зміст

Пояснювальна записка-----	4
Структура програми навчальної дисципліни-----	6
I. Опис дисципліни-----	6
II. Тематичний план-----	7
III. Програма дисципліни-----	8
<i>Змістовний модуль I. Однофігурна композиція</i> -----	8
IV. Теми самостійних робіт-----	10
V. Система поточного та підсумкового контролю-----	12
VI. Методи навчання-----	14
VII. Методичне забезпечення-----	14
VIII. Рекомендована література-----	15
IX. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»-----	16

Пояснювальна записка

Робоча програма з навчальної дисципліни «Композиція» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва Інституту мистецтв.

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання для першого освітнього рівня (бакалаврського).

В навчальному плані закладу дисципліна «Композиція» є складовою частиною циклу природничо-наукової підготовки студентів. Принципи навчання базуються на закономірностях побудови формальної композиції з поступовим переходом до жанрової композиції.

Вивчення кожного модуля починається вступною лекцією з загальнотеоретичних питань, які служать теоретичною базою для практичних занять та самостійних робіт, сприяють обдуманому виконанню завдань, готують студентів до художньої та педагогічної діяльності. Успішне засвоєння студентами курсу відкриває їм шлях до використання знань в самостійній творчій діяльності, дозволить оцінювати твори мистецтва з наукової точки зору.

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої та педагогічної діяльності, свідомого використання знань в практичній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, розвиток аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення змістового модуля «Однофігурна композиція» відповідно до профілю програми бакалавра формуються загальні та фахові компетентності

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення однофігурних сюжетних композицій.

Результати навчання (знання та практичні навички й вміння)

Знання:

- основних законів прийомів та засобів композиції;
- різноманітних прийомів побудови однофігурних сюжетних композицій;

Практичні навички й вміння:

- вміння вибирати відповідні прийоми та засоби однофігурної композиції;
- вміння адекватно передавати художніми засобами певні психологічні стани;
- вміння вибору відповідних атрибутів професії для сюжетних портретів;
- володіння художньо-виразними засобами виконання композицій ескізів костюма.

Програмні результати навчання:

- вміння створювати сюжетні композиції;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва;
- розумова активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;
- прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –2	Галузь знань 0202 Мистецтво (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво (шифр і назва)		
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин -72		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 28 самостійної роботи студента -40	Освітній рівень перший (бакалаврський)	Лекції	
		4 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Консультації	
		Самостійна робота	
		40 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Модульний контроль 4год.			
Вид контролю: залік			

ІІІ ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ОДНОФІГУРНА КОМПОЗИЦІЯ

ТЕМА 1.(4год.) Лекція . ОДНОФІГУРНА ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ. КОМПОЗИЦІЯ З ДИНАМІЧНИМ РУХОМ. ПРОЕКТУВАННЯ КОСТЮМА.

Однофігурна тематична композиція. Важливість ідейного задуму в роботі над однофігурною тематичною композицією. Розробка сюжету картини. (2год.)

Проблеми руху в побудові композиції тематичної картини. Алгоритм побудови композиції.(2 год.)

Особливості проектування костюма. Український народний костюм – основа сучасних тенденцій національного стилю. Особливості проектної графіки костюма.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4], [5], [6].

Додаткова: [3], [4], [5].

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ. (24 год.)

ТЕМА 2.(8год.) Композиція з динамічним рухом.

Виконати серію замальовок сюжетів з динамічним рухом (ритмічні гімнастичні вправи, балетні та танцювальні па, оздоровча пробіжка на пленері тощо) та оформити один із сюжетів у вигляді композиції з динамічним рухом. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Сюжетні пошуки (2 год.)

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Уточнення деталей (2 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції.

Виконання тонового та кольорового варіанта (2 год.)

Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Виконання чистового варіанта (2 год.)

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тону гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [4], [5].

Додаткова: [2], [3], [5].

ТЕМА 4.(8год.) Ескізний проект костюма.

Виконати ескізний проект сучасного костюма на основі традиційного народного вбрання певного регіону України (за вибором студента). Об'єм проекту включає: письмове дослідження традиційного народного вбрання певного регіону України, копія прототипа, ескізи та чистовий варіант власного ескізного проекту сучасного костюма, ескізний проект ювелірного гарнітуру для даного костюма. Матеріали: папір А3, олівець, перо, туш, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Вивчення джерел інформації та виконання копії (2 год.)

Дослідити історію, розвиток та характеристику традиційного народного вбрання обраного регіону України. Текст та ілюстративний матеріал оформити у вигляді реферату в комп'ютерному варіанті.

Виконати кольорову копію (або декілька копій за потребою) обраного прототипа народного костюма. Звернути увагу та замалювати деталі та аксесуари ансамблю.

Виконання ескізу власного проекту (2 год.)

Виконати серію пошукових ескізів власного проекту костюма на основі вивчення та аналізу прототипа. Продумати деталі костюма та аксесуари. Виконати ескізи кольорового вирішення гарнітуру. Остаточний варіант затвердити для чистового виконання.

Виконання чистового варіанта (2 год.)

Виконати чистовий варіант ескізного проекту сучасного костюма аквареллю або гуашшю (можливе застосування аплікації). Текстова частина (реферат) подається в прозорих файлах та папці, копія прототипа та власний проект на одному аркуші А3, або на окремих аркушах, залежно від об'єму.

Виконання ескізу ювелірних прикрас (2 год.)

Виконати ескіз ювелірних прикрас (аксесуарів) даного костюма. Урахувати загальну стилістику, колорит, фактуру, пластику, сучасні тенденції ювелірного мистецтва.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

ТЕМА 6.(8год.) Портрет з атрибутами професії.

Портрет з атрибутами професії. Виконати тематичну композицію – портрет з атрибутами професії на основі попередніх аудиторних (виконаних на індивідуальних заняттях) замальовок. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Сюжетні пошуки (2 год.)

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, інтер'єру фігури, портрету та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного об'єкту в кордонах зони «золотого перетину».

Уточнення деталей (2 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції.

Ескізи тонового та кольорового вирішення (2 год.)

Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу).

Виконання чистового варіанта (2 год.)

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [5].

Додаткова: [2], [3], [7].

IV. ТЕМИ САМОСТІЙНИХ РОБІТ. (40 год.)

ТЕМА 3(10 год.) Замальовки елементів динамічної композиції.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів в різних ракурсах динамічного руху згідно обраної тематики. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2], [5].

ТЕМА 5.(10 год.) Замальовки атрибутів професії.

Виконати серію підготовчих замальовок атрибутів згідно обраної тематики портрету з атрибутами професії. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Виконати серію замальовок атрибутів в різних ракурсах з передачею фактури та кольору. Об'єднати предмети при необхідності корекції масштабності в сюжетний натюрморт.

Виконати замальовки атрибутів композиції в поєднанні з руками, портретом, пропорціями фігури вцілому, елементами інтер'єру (екстер'єру). Відкорегувати ракурси, тонові та кольорові відношення.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4], [7].

Додаткова: [1], [2].

ТЕМА 7.(20 год.) Сюжетна композиція.

Виконати сюжетно-тематичну композицію із студентського життя (навчання, відпочинок, спорт тощо) за вибором студента. Формат композиції не менше А3, матеріали та інструменти за вибором студента.

Виконання ескізів сюжетної роботи

Ескізи творчої роботи виконати на папері А4 графітними олівцями, аквареллю, гуашшю.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції.

Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу).

Виконання оригіналу

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту.

Рекомендована література:

Основна: [2], [4], [7],.

Додаткова: [2], [3]. [5].

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	
Змістовий модуль I. ОДНОФІГУРНА КОМПОЗИЦІЯ			
Тема 3. Замальовки динамічної композиції. (10 год.)	Практичне заняття.	5	
Тема 5. Замальовки атрибутів професії. (10 год.)	Практичне заняття.	5	
Тема 7. Сюжетна композиція. (20 год.) (ескіз – 5 балів, оригінал – 5 балів)	Практичне заняття.	10	
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 20 балів</i>		

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль №1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	129	1,29	100	
2	24	5	34	5	24	10	25				

T1, T2 ... T7 – теми змістового модуля.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за ECTS
1 – 34	«незадовільно»(з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно»(з правом повторного складання)	FX
60-68	„достатньо	E
69-74	„задовільно”	D
75-81	„добре”	C
82-89	„дуже добре”	B
90-100	„відмінно”	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності,; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентіві, Теоретичні знання та практична робота відповідає початковим уявленням про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кількість балів за роботу на теоретичних та практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна,) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ зразки робіт студентів та художників;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники (в електронному вигляді);
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни "КОМПОЗИЦІЯ».

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие / Р. Арнхейм Пер. с англ. - М.: Архитектура-С, 2007. – 392 с., ил.
2. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с.
3. Житкова Н. Ю. Композиція / Н. Ю. Житкова, С. Б. Зиміна. – К.: вид-во КНУБА, 2008. – 120 с.
4. Касьян Т. К. Композиція / Т. К. Касьян. – Черкаси : вид-во ЧНУ, 2012. – 88 с.
5. Михайленко В. Є. Основы композиції / В. Є. Михайленко, М. І. Яковлев. – К.: Каравелла, 2008. -304 с.
6. Пармон Ф. М., Кондратенко Т. П. Рисунок и графика костюма / Ф. М. Пармон, Т. П. Кондратенко. – М.: Легпромбытиздат, 2007. – 208 с
7. Поліщук Л. К. Основы об'ємно-просторової композиції / Л. К. Поліщук. – Ів. Фр.: вид-во ІФНТУНГ, 2010. – 100 с.

Додаткова:

1. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основы композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Выща школа, 2000. – 144 с.
4. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма / Т. О. Ніколаєва. – К.: Либідь, 2006. – 176 с.
5. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.
6. Електронні ресурси:
Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу:
<http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакаты/>

IX. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція» 2 курс 4 семестр

Разом: 72 год., лекції – 4год., практичні заняття – 24 год.,
самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год. ПМК

Модулі	Змістовий модуль I						
Назва модуля	Однофігурна композиція						
Кількість балів за модуль	129						
Лекції, прак.	1, 2	3, 4, 5, 6	7, 8, 9, 10, 11	12, 13, 14, 15	16, 17, 18, 19, 20	21, 22, 23, 24	25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,34
Теми лекцій	Однофігурна тематична композиція. Композиція з динамічним рухом. Проактування костюма.						
Відвідування практичних	2 бала						
Практична робота		Композиція з динамічним рухом. (ескізи - 10 балів) (оригінал – 10 бал.)		Ескізний проект костюма. (замальовки - 10 бал.) (проект – 10 балів) (ювелірні. прикраси – 10 балів)		Портрет з атрибутами професії. (ескіз - 10 балів) (ориг. – 10 бал.)	
Відвідування практичних занять		4 бала		4 бала		4 балів	
Самостійна робота			Замальовки елементів динамічної композиції. (5 балів)		Замальовки атрибутів професії. (5 балів)		Сюжетна композиція. (ескіз - 5 балів) (оригінал – 5 балів)
Виконання МКР	25 балів						
разом	106 бала (коефіцієнт успішності: $129 \div 100 = 1,29$)						
Підсумк. контроль							